

F. t. l. vedr. tronfølgeloven

Lovforslag nr. L 1. Fremsat den 7. oktober 2008 af statsministeren (Anders Fogh Rasmussen)

Forslag

til

Lov om ændring af tronfølgeloven

(Ligestilling mellem kønnene i arvefølgen - fremsat i henhold til proceduren i grundlovens § 88)

§ 1

I tronfølgeloven, lov nr. 170 af 27. marts 1953, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 1, affattes således:

»Ved en konges eller en regerende dronnings død overgår tronen til den pågældendes søn eller datter, således at den ældre går forud for den yngre.«.

2. I § 2, stk. 2, og i § 5, stk. 3, indsættes efter »kongens«: »eller den regerende dronnings«, og i § 6 indsættes efter »konge«: »eller en regerende dronning«.

3. § 3 affattes således:

»§ 3. Dør en konge eller en regerende dronning uden at efterlade sig til tronen arveberetti-

get afkom, overgår tronen til den pågældendes broder eller søster. Har kongen eller den regerende dronning flere søskende, eller er nogen af den pågældendes søskende afgået ved døden, finder reglerne i § 2 tilsvarende anvendelse.«.

4. I § 4 udgår »mænd fremfor kvinder og for«.

5. § 5, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Til kongens eller den regerende dronnings indgåelse af ægteskab kræves Folketingets samtykke.«.

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I medfør af grundlovens § 2, 2. pkt., nedarves kongemagten til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler. Det følger af tronfølgelovens bestemmelser, at arveretten til tronen overgår til kongens søn eller datter, således at søn går forud for datter, og i tilfælde af, at der er flere børn af samme køn, at den ældre går forud for den yngre.

Såfremt en konges førstefødte er en datter, vil datterens arveret til tronen således blive fortrængt af en yngre søns.

Lovforslaget tilsigter at skabe fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til arvefølgen.

Tronfølgeloven har grundlovsrang, jf. nærmere afsnit 3.1 nedenfor. En ændring af tronfølgeloven skal derfor gennemføres i medfør af proceduren i grundlovens § 88 vedrørende grundlovsændringer.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

På tidspunktet for den første grundlovs tilblivelse var arveretten til Danmarks trone reguleret af ganske detaljerede bestemmelser i kongeloven fra 1665. 1849-grundloven fastslog, jf. dennes § 4, at kongelovens regler fortsat skulle være gældende og kun kunne forandres efter forslag fra kongen og med den forenede Rigsdags samtykke (med et krav om flertal på mindst 3/4 af de afgivne stemmer). Kongelovens arvefølgeret blev i 1853 erstattet af en selvstændig tronfølgelov.

Ifølge tronfølgeloven af 31. juli 1853 var Christian IX og Dronning Louises mandlige afkom »mand efter mand og mand af mand« under visse nærmere betingelser arveberettiget til tronen. Ved grundlovsrevisionen i 1866 blev der i stedet for henvisningen til kongeloven indsat en henvisning til tronfølgeloven af 1853 i grundlovens § 1.

Bestemmelsen videreførtes uden ændringer i 1915-grundloven (og i det grundlovsforslag, som efter vedtagelse i Rigsdagen faldt ved folkeafstemningen i 1939).

Allerede under forhandlingerne om 1939-grundlovsforslaget var der fortalere for en ændring af tronfølgeloven, som gav kvinder arveret til tronen. Enighed herom opnåedes imidlertid først i forbindelse med forhandlingerne om 1953-grundloven, hvor der dog fortsat var uenighed om, hvorvidt kvinder i arvefølgen burde være ligestillet med mændene eller efter visse regler burde stå tilbage for disse. Sidstnævnte opfattelse blev lagt til grund i forfatningskommissionens forslag til den nugældende tronfølgelov af 27. marts 1953.

Dén fortrinsstilling, tronfølgeloven giver mandlige arveberettigede, finder regeringen ikke anledning til at opretholde. Med nærværende lovforslag foreslås tronfølgeloven derfor ændret, således at denne fortrinsstilling ophæves. I forlængelse heraf foreslås tronfølgelovens formuleringer ændret, således at der fremover henvises til en konge eller en regerende dronning.

Tronfølgeloven foreslås i øvrigt videreført i sin nuværende udformning bortset fra enkelte sproglige justeringer.

3. Forholdet til grundloven

3.1. Forholdet til grundlovens § 2, 2. pkt.

Grundlovens § 2, 2. pkt., har følgende ordlyd: »Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølgeloven af 27. marts 1953 fastsatte regler«. Tronfølgeloven har hermed grundlovsrang og kan kun ændres efter proceduren i grundlovens § 88. Nærværende forslag til ændring af tronfølgeloven skal derfor behandles efter samme procedure som et grundlovsforslag, jf. nærmere nedenfor. Det samme vil gælde eventuelle senere ændringer af tronfølgeloven. Derimod er det ikke nødvendigt i samme forbindelse at foretage en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt. – f.eks. i form af en tilføjelse af ordene »med senere ændringer« efter henvisningen til tronfølgeloven af 27. marts 1953. På dette punkt er der efter regeringens opfattelse valgfrihed.

Henset til det forhold, at der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for en mere gennemgribende

grundlovsrevision, under hvilken en ændring af grundlovens § 2, 2. pkt., ville kunne medtages, har regeringen besluttet ikke at foreslå en ændring af selve grundloven alene med henblik på en sådan teknisk justering.

3.2. Forholdet til grundlovens § 88

Som det fremgår af det, der er anført under pkt. 3.1 ovenfor, skal lovforslaget behandles efter den procedure, der i grundlovens § 88 er fastsat for grundlovsændringer. Det gælder, selv om der som nævnt ikke foreslås nogen ændring af grundlovens § 2 om tronfølgeordningen.

Det anførte indebærer, at lovforslaget i første omgang skal vedtages af Folketinget, og at der herefter skal udskrives nyvalg. I overensstemmelse med opfattelsen i nyere, forfatningsretlig litteratur bygger lovforslaget på dette punkt på, at en vedtagelse af forslaget ikke berører statsministerens beføjelse til inden for den nuværende valgperiode at beslutte det nærmere tidspunkt for udskrivelsen af det nævnte nyvalg. I forbindelse med udskrivelsen vil regeringen imidlertid selvsagt tilkendegive, at valget indgår som led i den procedure, der gælder for lovforslagets gennemførelse efter grundlovens § 88.

6. Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede ændring af § 2, stk. 1, ophæves den nugældende fortrinsstilling for mandlige arveberettigede i den lineale arvefølge, således at der alene gives fortrin til en ældre arveberettiget frem for en yngre. Samtidig foreslås bestemmelsen sprogligt justeret, således at der henvises til en konge eller en regerende dronning. Herefter vil tronen ved en konges

Efter nyvalg skal lovforslaget vedtages i uændret skikkelse af det nye folketing. Herefter skal forslaget – efter nærmere regler, der fastsættes ved lov – inden et halvt år forelægges for vælgerne til godkendelse eller forkastelse ved en folkeafstemning. Til vedtagelse af forslaget kræves, at et flertal af de vælgere, der deltager i afstemningen, stemmer for forslaget, og at dette flertal udgør mindst 40 % af de stemmeberettigede.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige. Forslaget vil ikke have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, og forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser. Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

5. Hørte myndigheder

Grønlands Hjemmestyre og Færøernes landsstyre har samtidig med lovforslagets fremsættelse for Folketinget fået fremsendt lovforslaget til udtalelse, jf. henholdsvis § 12 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre og § 7 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes Hjemmestyre.

eller en regerende dronnings død overgå til dennes søn eller datter, og såfremt den pågældende har flere børn, vil den ældre altid gå forud for den yngre.

Til nr. 2

De foreslåede ændringer er en konsekvens af den foreslåede sproglige justering af § 2, stk. 1.

Til nr. 3

Med den foreslåede ændring af § 3 ophæves den nugældende fortrinsstilling for mandlige arveberettigede også inden for den såkaldte 1. sidelinie, dvs. de perso-

ner, der nedstammer fra den afdøde konges eller regerende dronnings far eller mor, således at der alene gives fortrin til en ældre arveberettiget frem for en yngre.

Til nr. 4

Med den foreslåede ændring af § 4 ophæves den nu gældende fortrinsstilling for mandlige arveberettigede på tilsvarende vis som i de foregående bestemmelser også inden for de fjernere sidelinier, således at der ale-

ne gives fortrin til en ældre arveberettiget frem for en yngre.

Til nr. 5

Ændringerne er en konsekvens af den foreslåede sproglige justering af § 2, stk. 1. Der er i øvrigt tale om redaktionelle ændringer.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.